

Kultur- og kirkedepartementet
Medieavdelingen
Pb. 8030 Dep.
0030 Oslo

Deres ref:
200304132

Vår ref:
KJ/03/0419

Oslo, 25. juni 2003

HØRING- ENDRINGER I ÅNDSVERKSLOVEN.

Vi viser til Utdannings- og forskningsdepartementets brev datert 14. april d.å.

Høgskolen har følgende kommentar til lovendringen:

Eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring av verk i bibliotek.

Hjemmelen i § 16 i loven åpner i dag for fjernlån, slik at fremstilt eksemplar på visse vilkår kan stilles til rådighet i annen institusjon som omfattes av paragrafen. Departementet legger til grunn at direktivet ikke er til hinder for at en slik forståelse av § 16 kan videreføres. Forutsetningen er imidlertid at tilgjengeliggjøringen skjer i forbindelse med et "kontrollert fjernlån", dvs. på bakgrunn av en konkret bestilling av et verk til en bruker av et bibliotek. Høgskolen støtter departementet i at et kontrollert fjernlån mellom ulike bibliotek, herunder fjernlån ved overføring av verk til dataterminal, er i samsvar med direktivets artikkel 5. 3. n), jf artikkel 5. 2 c). Imidlertid forutsetter Norges musikkhøgskole at fjernlånsbestemmelsen kobles til en utvidelse av retten til å fremstille eksemplar i annet format enn originaleksemplaret.

Som følge av de nye krav som vokser frem i det nye informasjonssamfunnet er det helt nødvendig at bibliotekene tilpasser seg den nye teknologi. Departementet viser også selv til at det ville være unødvendig ressurskrevende om bibliotek m.v. ikke kunne nyttiggjøre seg moderne hjelpemidler som e-post i forbindelse med fjernlån, men i stedet måtte benytte seg av alminnelig postgang med papirkopier eller en analog faksmaskin. Men for å kunne benytte seg av e-post som forsendelsesmåte ved fjernlån, vil det ofte være nødvendig å skanne inn materialet hos det biblioteket som har materialet, før det overføres til bestillerbiblioteket. En slik digitalisering er det ikke anledning til i dag.

Ifølge forskriftens § 1-9 er det for særskilt forsknings- eller studieformål anledning til å fremstille eksemplar, ved fotokopiering eller lignende fremgangsmåte, av "enkelte artikler i samleverk, avis eller tidsskrift, eller korte avsnitt i andre verk for utlevering til eie". Dersom bibliotekene skal kunne nyttiggjøre seg en moderne forsendelsesmåte i disse tilfellene, må bibliotekene få en adgang til å fremstille eksemplar i annet format enn originaleksemplaret.

Norges musikkhøgskole

Postboks 5190 Majorstua
0302 Oslo
Tel: +47 23 36 70 00
Faks: +47 23 36 70 01
E-post: mh@nmh.no
Bankgiro: 7694 05 00679

Besøksadresse

Stuedsted Majorstua:
Gydas vei 6
Stuedsted Carl Berner:
Dælenenggata 26

Internet

<http://www.nmh.no>

Saksbehandler

Knut Jarbo
kontorsjef
knut.jarbo@nmh.no
Direkte tel: 23 36 70 19

Høgskolen kan ikke se at en slik begrenset eksemplarframstilling vil komme i konflikt med direktivet. Dette spørsmålet er tidligere tatt opp i forbindelse med høringsrunden i forbindelse med de nye forskriftene til åndsverkloven som ble satt i kraft 1.01.2002. I den anledning tillater høgskolen seg å sitere fra høringsuttalelsen som ble avgitt av Universitets- og høgskolerådet i anledning dette spørsmål, hvor UHR bl.a. skriver følgende:

"Det nå vedtatte EU-direktivet om opphavsrett i informasjonssamfunnet hjemler rett til til "specific acts of reproduction", noe som ifølge direktivets fortale (pkt 40) "should be limited to certain special cases covered by reproduction right". De begrensede formål som følger av åndsverklovens § 16 og forslaget § 1-6 1 skulle klart nok falle innenfor disse begrensningene. Forutsatt dette, stiller direktivet ingen krav til måten eksemplarframstillingen skjer på. Rett nok uttales det i fortalens pkt 40 at "such an exception or limitation should not cover uses made in the context of on-line delivery of protected works or other subject matter". Denne uttalelsen, som er en tolkningsretningslinje og ingen absolutt regel, må imidlertid antas å rette seg mot bibliotekenes adgang til å tilby sine lånere tilgang på verk ved hjelp av on-line-tjenester. Det kan neppe være til hinder for at bibliotekene seg imellom sender materiale digitalt i stedet for å benytte telefaks og brev, forutsatt at det dreier seg om "specific acts of reproduction". På den måten burde det ikke være noe i veien for at.... et bibliotek sender en bestilling på en tidsskriftartikkel per e-mail til et annet bibliotek, som i sin tur skanner inn og sender det tilbake per e-mail til bestillerbiblioteket, som tar utskrift til forskeren som står og venter. Kombinert med en plikt for mottakerbiblioteket til å slette det mottatte eksemplar, er det vanskelig å se noen større motforestillinger fra et rettighetshaversynspunkt mot slik enn bruk av kopimaskin og telefaks. Det dreier seg utelukkende om en mer effektiv forsendelsesmåte, som innebærer de samme begrensinger som analog kopiering og distribusjon (samme begrensede formål, utleveringsbiblioteket beholder ingen kopier, mottaker får kun et fysisk eksemplar)."

Høgskolen støtter UHRs argumentasjon og konklusjon. Forskriften § 1-9 bør derfor utvides fra å gjelde fotokopiering, til også å gjelde digitalisering i de særskilte tilfellene som nevnes i bestemmelsen. Dessuten må forbudet mot å ta en papirutskrift oppheves i den samme bestemmelse.

Ifølge forskriftens § 1-6 kan bibliotek fremstille eksemplar av åndsverk som den har i sine samlinger til utlån dersom originaleksemplaret er særlig utsatt for skade ved utlån eller vanskelig kan erstattes hvis det går tapt. Det fremgår av Ot.prp. nr. 15 for 1994-95 (s. 117 annen spalte, jf NOU 1988: 22 s. 66) at det er en forutsetning at forskriftshjemmelen i åndsverklovens § 16 "ikke skulle åpne for hjemlån av eksemplar fremstilt fra lydopptak, bildeopptak og maskinlesbare media, men at slike eksemplar bare skulle brukes i arkivets, bibliotekets eller museets lokaler." Dette gjør at den praktiske rekkevidden av forskriftens § 1-6 blir svært begrenset. Når det for eksempel gjelder musikk, finnes det LP-plater eller andre sårbare lydopptak som ikke lenger er mulig å få i handelen eller hos produsent/importør og som derfor vanskelig kan erstattes hvis de går tapt.

For Norges musikkhøgskole er det viktig også å kunne tilby materiale fra biblioteket til studenter og ansatte til bruk på deres arbeidsplass som kan være utenfor biblioteket. I mange tilfeller vil en forsker ha behov for å studere slikt materiale i sammenheng med annet materiale som han har på sitt arbeidssted. Det kan derfor være problematisk å foreta det nødvendige studium av verkene i bibliotekets lokaler. Norges musikkhøgskole mener at forskningsinteressene bør veie tungt i disse tilfellene. Høgskolen har dessuten en klar formidlingsplikt med hensyn til sjeldne verk som er interessante i forskningen.

Bruk av fremmed hjelp ved eksemplarframstilling av musikkverk og filmverk

Departementet foreslår en endring i § 12 slik at det innføres forbud mot bruk av fremmed hjelp ved privat eksemplarframstilling av musikk- og filmverk. Etter forslaget vil bruker ikke ha rett til å bruke fremmed hjelp til for eksempel fotokopiere noter, sanghefter eller gjøre opptak av CDer eller filmer. Departementet fremholder at endringsforslaget må ses i sammenheng med at datamaskiner med Internett-tilgang vil være tilgjengelig bl.a. i biblioteker. Forslaget er således med på å sikre en enklest mulig tilgang til digitalt materiale, samtidig som fremmed hjelp til slik tilgang ikke skal medføre økt kopiering til privat bruk.

Norges musikkhøgskole forstår departementets bekymring i forhold til rettighetshavernes interesser når det gjelder denne typen kopieringssårbare verk. Høgskolen har derfor langt på vei forståelse for den innstrammingen som her er foreslått. Imidlertid mener vi at det bør legges til rette for en begrenset *fotokopiering* av noter i bibliotek.

Høgskolen ser for så vidt den foreslåtte innstrammingen i § 12 som uproblematisk i forhold til de notene som lett kan fåes kjøpt i handelen. Men noter utgis som regel ikke i særlig store opplag, og musikkforlagene har sjelden kapasitet til å ha et lager av alle noter som er utgitt for flere år siden. I praksis er det derfor ofte vanskelig å få kjøpt noter til en del verk som er utgitt for mer enn 3-5 år siden. Når notene er utgitt for mer enn 10 år siden er de nærmest umulig å oppdrive i handelen slik at det som hovedregel *bare* høgskolen og et og annet musikkbibliotek som har notene tilgjengelig. Det kan også hende at enkelte noter kan finnes i et musikkantikvariat, men dette beror ofte på rene tilfeldigheter.

Høgskolen betjener forskere og musikkstudenter og mener derfor at det bør åpnes for privatbrukskopiering av noter ved fremmed hjelp i biblioteket for *særskilte forsknings- og studieformål* ved *fotokopiering*. En slik snever adgang til kopiering, mener vi ikke vil være i strid med direktivet.

Med vennlig hilsen
Norges musikkhøgskole

Knut Jarbo
kontorsjef

Tone Elofsson
hovedbibliotekar

kopi: Utdannings- og forskningsdepartementet

